

Svensk Förening för Vårdhygien

UTBILDNINGSMATERIAL FÖR DISK- OCH SPOLDESINFEKTOR

4.2.3

**BESLUT OM FRISLÄPPANDE AV GODS OCH
HA KUNSKAP OM DE BAKOMLIGGANDE
ORSAKERNA TILL EN EVENTUELL RETUR AV
DISKAT GODS**

ISBN 978-91-633-8059-4

1 INLEDNING

Rengöring och desinfektion av medicintekniska flergångsprodukter som används i vården är en viktig del i patientsäkerheten. Det ska finnas rutiner för och kunskap om hur man frisläpper gods. Att frisläppa medicintekniska flergångsprodukter menas att den person som ansvarar för att plocka ur disk- eller spoldesinfektorn också ansvarar för att processen är godkänd och att godset är för ögat rent.

FRISLÄPPANDE

LÅG RISK

När den tänkta användningen innebär en låg risk för smitta för patienten, kontrolleras att processen är godkänd genom att disk- eller spoldesinfektorn indikerar detta, oftast med en grön lampa.

Även om den gröna lampan lyser krävs att den personal som plockar ut gods ur en spol- eller diskdesinfektor kontrollerar godsets renhet.

Inspektera efter varje process att godset är för ögat rent, en så kallad okulär besiktning.

Rent gods förrådshanteras enligt gällande riktlinjer i avvaktan på en ny användning. Om godset ej uppnått den renhet som krävs, följ rutiner för detta se avsnitt 3.

HÖG RISK

När den tänkta användningen av godset innebär en hög risk för smitta för patienten är det nödvändigt att det finns ett godkänt bevis på att desinfektionsprocessen har ägt rum med värden inom de gränser som valideringen påvisat. Detta kallas en processverifikation och krävs för denna typ av gods. En processverifikation kan fås som en utskrift från en printer eller som data på en skärm.

Även om processverifikationen visar på en godkänd process krävs att den personal som plockar ut gods ur diskdesinfektorn kontrollerar godsets renhet.

Inspektera efter varje process att godset är rent, en så kallad okulär (för ögat rent) besiktning.

Dokumentation ska finnas på vem som godkänt processen, en signering är nödvändig.

Rent gods förrådshanteras enligt gällande riktlinjer i avvaktan på en ny användning. Om godset inte uppnått den renhet som krävs, följ gällande rutiner för detta.

EVENTUELL RETUR AV DISKAT GODS

Ta hand om det orena godset och gör en manuell rengöring.

Använd en för ändamålet godkänd produkt för att få bort de föroreningar som upptäcks.

Rörformigt gods kan vara svårt eller omöjligt att få rent manuellt. Det kan då vara nödvändigt att godset genomgår en process med ultraljud. Om din enhet inte har tillgång till ultraljud se över möjligheten att skicka godset till en sterilcentral eller instrumentcentral.

Efter att godset är för ögat synligt rent behövs det dessutom alltid göras en förnyad process i diskdesinfektorn.

2 MANUS TILL UTBILDNINGSMATERIAL

BILD 1 BESLUT OM FRISLÄPPANDE AV GODS OCH KUNSKAP OM DE BAKOMLIGGANDE ORSAKERNA TILL EN EVENTUELL RETUR

BILD 2 VAD ÄR ETT FRISLÄPPANDE?

Med ett frisläppande menas att personen som lastar ur spol- eller diskdesinfektorn kontrollerar att vald process är utförd och att godset, som har processats, är för ögat rent.

BILD 3 FRISLÄPPANDE - SPOLDESINFEKTOR

Kontrollera att spoldesinfektorn indikerar att processen är klar. Vanligtvis visas detta genom att en grön lampa eller lamprad på spoldesinfektorn lyser. Den gröna lampan indikerar att spoldesinfektorn gått upp till önskad temperatur och att processen är godkänd.

BILD 4 OKULÄR BESIKTNING AV GODSET FRÅN SPOLDESINFEKTORN

Inspektera att godset som ska plockas ur spoldesinfektorn är lastat på rätt sätt. En felaktig lastning av spoldesinfektorn omöjliggör en adekvat rengöring och desinfektion. Ta ut godset och inspektera renheten. Är godset för ögat rent, gör den person som inspekterar ett frisläppande. Med det menas att godset är rengjort och desinfekterat och färdigt att använda igen.

BILD 5 FRISLÄPPANDE - DISKDESINFEKTOR (LÅG RISK)

Kontrollera att diskdesinfektorn indikerar att processen är klar. På en diskdesinfektor visas oftast detta genom en lampa och/eller med en digital text. Indikeringen betyder att vald process är utförd och önskad temperatur uppnådd.

BILD 6: FÖR ÖGAT REN "OKULÄR" BESIKTNING

När godset lastas ur diskdesinfektorn ska lastningen kontrolleras. För en lyckad process krävs att instrument, skålar m.m. är lastade på rätt sätt. En felaktig lastning betyder att godset inte är rengjort och desinfekterat. Inspektera att godset som

plockas ur diskdesinfektorn är för ögat rent. Var speciellt noggrann med att inspektera ytor som kan vara extra svåra att rengöra, t.ex. sårslavar och boxlås på saxar och peanger.

BILD 7: FRISLÄPPANDE - DISKDESINFEKTOR (HÖG RISK)

Kontrollera att diskdesinfektorn indikerar att processen är klar. Oftast visas det med klartext på en display där det även går att utläsa återstående tid av processen.

BILD 8: KONTROLLERA PROCESSEN

Den tänkta användningen av godset gör det nödvändigt att kunna dokumentera ett godkännande av rengörings och desinfektionsprocessen. Diskdesinfektorn ska vara utrustad med skrivare/dator/dokumentationsutrustning för att kunna visa på att processen uppnått de värden som desinfektionsprogrammet föreskriver.

BILD 9: PROCESSVERIFIKATION

Processverifikationen ska innehålla uppgifter om vald process, kemikalievolymer, temperaturer i de olika processerna mm. Dokumentationen ska sparas i minst 2 år.

BILD 10: SIGNERING

Även om det finns ett godkännande av rengörings- och desinfektionsprocessen krävs det att personal som gör ett frisläppande även gör en okulär besiktning av godset. Efter att detta är gjort utförs en signering. Dokumentationen ska alltid innehålla uppgifter om vem som ansvarat för frisläppande av produkten.

BILD 11: RETUR AV GODS

Om godset inte är rent vid en okulär besiktning ska godset gå i retur. Processen kan inte godkännas. Ansvar för att returnera godset har den person som lastar ur godset. Använd aldrig gods som vid okulär besiktningen inte är för ögat rent. Det är en stor smittrisk och inte förenligt med god patientsäkerhet.

BILD 12: FELSÖKNING

Anledning till att godset inte blir rent ska alltid leda till en uppföljning. Har godset packats på rätt sätt? Lätta skålar kan vända sig upp och ner av vattentrycket. Saxar och peanger som inte öppnats innan processen startas kan aldrig bli rena. Om disk- eller spoldesinfektorn är lastad med mer gods än den är tänkt för, kan inte vattnet och diskmedlet komma åt överallt. Äldre spol- och diskdesinfektorer larmar inte när diskmedlet är slut. Kanske är det fel medel i den dunk som placerats till disk- eller spoldesinfektorn?

BILD 13: ÅTGÄRDER

Man får aldrig använda gods som inte upplevs som rent - en åtgärd är alltid nödvändig. Använd dig av godkänd, upphandlad torkduk för att på manuell väg få bort föroreningen. Använd aldrig vassa material som kan skada godset. Om godset/instrumentet är rörformigt kan det vara svårt att komma åt föroreningen. I

dessa fall kan det behövas ultraljud. När den manuella rengöringen är utförd ska alltid en förnyad rengörings- och desinfektionsprocess ske i spol- eller diskdesinfektorn.

3 SJÄLVTEST EFTER GENOMGÅNGET UTBILDNINGSMATERIAL

FRÅGA 1

Vad är skillnad på hög och låg risk när det gäller spol- och diskdesinfektor?

FRÅGA 2

Vad är ett frisläppande?

FRÅGA 3

Vad betyder okulär besiktning?

FRÅGA 4

Hur vet man att processen i spol- eller diskdesinfektorn är klar?

FRÅGA 5

Hur dokumenterar man processdata från diskdesinfektorn?

FRÅGA 6

Ge några olika förslag på varför godset från en diskdesinfektor inte blivit rent.

4 REGELVERK

LVFS 2003:11. Läkemedelsverkets föreskrifter om medicintekniska produkter.

SOSFS 2001:12. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om användning och egentillverkning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården.

5 REFERENSER

SIS HB 600:2007. Steriliseringsprocesser Validering och rutinkontroll inom svensk hälso-, sjuk- och tandvård. ISSN: 0347-2019 ISBN: 91-7162-689-1, 978-91-7162-689-9.

SS-EN ISO 15883-1 Disk och spoldesinfektorer - Del 1: Allmänna krav, definitioner och provningsmetoder.

Vårdhandbok. <http://www.vardhandboken.se/>

www.sfvh.se

www.theific.org

www.wfhss.com

6 SVAR TILL SJÄLVTEST EFTER GENOMGÅNGET UTBILDNINGSMATERIAL

FRÅGA 1

Vad är skillnad på hög och låg risk för smitta för patienten när det gäller spol- och diskdesinfektor?

Svar:

Vid användning av gods som innebär låg risk för smitta för patienten räcker det med en indikering (t.ex. grön lampa) på spol- eller diskdesinfektorn i tillägg till att personen som lastar ur kontrollerar att godset är synligt rent. Vid användning som innebär en hög risk för patienten är det dessutom krav på en processverifikation på diskdesinfektorn, d.v.s. en dokumentation på att processen utförts enligt kört program.

FRÅGA 2

Vad är ett frisläppande?

Svar: Att personen som lastar ur spol- eller diskdesinfektorn kontrollerar att vald process är utförd och att godset, som har processats, är för ögat rent.

FRÅGA 3

Vad betyder okulär besiktning?

Svar: Att kontrollera, inspektera, att godset blivit för ögat rent.

FRÅGA 4

Hur vet man att processen i spol- eller diskdesinfektorn är klar?

Svar: Spol- eller diskdesinfektorn indikerar att processen är klar med en grön lampa eller lamprad. Vissa diskdesinfektorer indikerar även med klartext i en display.

FRÅGA 5

Hur dokumenterar man processdata från diskdesinfektorn?

Svar: Med en printerutskrift eller med data som lagras elektroniskt.

FRÅGA 6

Ge några olika förslag på varför godset från en diskdesinfektor inte blivit rent.

Svar:

- Spol- eller diskdesinfektorn är fellastad.
- Spol- eller diskdesinfektorn är lastad med för mycket gods.
- För lite eller inget diskmedel till spol- eller diskdesinfektorn